

Svar på ISF-rapport

**Rapport 2023:5 Smittbärarpenning i pandemins tid
– En granskning av hur socialförsäkringen fungerade under
covid-19-pandemin för de som avstod arbete på grund av smitta.**

Försäkringskassan

Datum: 2023-07-03

Försäkringskassans svar på ISF:s rapport 2023:5 Smittbärarpenning i pandemins tid.

Dnr: FK 2023/007410

Innehåll

Försäkringskassans kommentarer	3
Allmänna synpunkter på rapporten	3
Utvärdera hur den automatiserade handläggningen av smittbärapenningen har fungerat.....	4
Säkerställ att det även i mindre förmåner finns uppdaterat handlägnings- och administrativt stöd för att hanteringen av dessa förmåner ska bli mindre sårbar	4

Sammanfattning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har granskat hur socialförsäkringen fungerade under covid-19-pandemin för de som avstod arbete på grund av smitta. I rapporten lämnar ISF en rekommendation till regeringen samt två rekommendationer till Försäkringskassan.

I Försäkringskassans svar på rapporten lämnas kommentarer om behovet av översyn av regelverket för smittbärappenning samt kring rekommendationen till regeringen. Försäkringskassan kommenterar också att myndigheten inte delar ISF:s slutsats om att undantaget från kravet på att lämna in beslut eller intyg enligt smittskyddslagen och styrningen mot färre utredningsåtgärder under pandemin ledde till mindre rättssäker handläggning av smittbärappenningen.

Vad gäller rekommendationen till Försäkringskassan om att utvärdera den automatiserade handläggningen så genomför internrevisionen för närvarande en granskning av smittbärappenningen under pandemin. Beträffande rekommendationen om att säkerställa att det i mindre förmåner finns uppdaterat handläggnings- och administrativt stöd är det något som ska finnas för alla Försäkringskassans förmåner. Dessutom pågår ett kontinuerligt och prioriterat arbete för att rusta handläggnings-systemen för att klara framtida kriser.

Försäkringskassans kommentarer

Försäkringskassan väljer att inledningsvis lämna några allmänna synpunkter på rapporten, på rekommendationen som lämnas till regeringen samt kring en av ISF:s slutsatser. Därefter följer kommentarer på de rekommendationer som ISF har lämnat till Försäkringskassan.

Allmänna synpunkter på rapporten

Smittbärappenning har som ISF skriver en funktion att fylla i socialförsäkringen och hade en samhällsviktig funktion under pandemin för att hålla nere smittspridningen. Trots att pandemin innebar en ökad administrativ belastning på Försäkringskassan hanterade myndigheten en ökad mängd ärenden och såg till att de försäkrade fick sin ersättning i tid.

Med anledning av att det pågår en översyn av smittskyddslagen, ser ISF ett behov av att regelverket för smittbärappenning ses över. Försäkringskassan instämmer i bedömningen. Det gäller dels kravet på att det ska finnas beslut om förhållningsregler för att vara berättigad förmånen, dels vilken nödvändig information som ska kunna utläsas utifrån detta beslut om förhållningsregler. Dessutom finns det som ISF uppmärksammat en viss svårighet med gränsdragning mellan sjukdom och smitta i regelverket.

ISF rekommenderar regeringen att i beredningen av utredningens förslag beakta både kort- och långsiktiga konsekvenser av att genomföra tillfälliga förändringar i befintliga förmåner. Försäkringskassan lämnade i oktober 2022 in en framställan till regeringen om att en utredning om socialförsäkringen vid krig, krigsfara och allvarliga fredstida kriser bör tillsättas (FK 2022/012527). I juni 2023 har det lämnats in ytterligare tre framställningar till regeringen kopplade till författningsberedskap.

En av ISF:s slutsatser är att undantaget från kravet på att lämna in beslut eller intyg enligt smittskyddslagen och Försäkringskassans styrning mot att utföra färre utredningsåtgärder ledde till en effektiv hantering av smittbärappenningen, men också till att den blev mindre rättssäker. Det framgår dock inte vad ISF lagt i begreppet rättssäkerhet och slutsatsen blir därför svår att bemöta. För det fall ISF menar att fler beslut blev materiellt

inkorrekta kan följande anföras. Myndighetens interna granskning har inte visat på stora variationer i avvikelser jämfört med tidigare år.¹ Försäkringskassan vill också understryka att undantaget skedde efter att regeringen fattat beslut om en tidsbegränsad förordning och att liknande undantag även gjordes i andra förmåner. Grundkravet om att en person skulle ha fått ett individuellt beslut enligt smittskyddslagen var oförändrat. Försäkringskassan anser därför att det inte finns något som understödjer att tillämpningen ledde till fler materiellt inkorrekta beslut, utan snarare att den mer effektiva handläggningen såg till den enskildes bästa, att ärendena fortfarande utreddes i den omfattning dess beskaffenhet krävde och därmed även minskade belastningen på den hårt belastade vårdsektorn.

Utvärdera hur den automatiserade handläggningen av smittbärappenningen har fungerat

Den automatiserade handläggningen för smittbärappenning infördes under våren 2022, det vill säga utanför den period som berörs av ISF:s granskning. Försäkringskassan har både under och efter pandemin genomfört utvärderingar om socialförsäkringen i stort och mer specifikt hur olika socialförsäkringsförmåner nyttjades och påverkades under pandemin. Smittbärappenningen har studerats särskilt i en separat kort analys.² I nuläget genomför Försäkringskassans internrevision en övergripande granskning av förmånen med syfte att bedöma den interna styrningen och kontrollen avseende hanteringen av smittbärappenning under pandemin.

Säkerställ att det även i mindre förmåner finns uppdaterat handläggnings- och administrativt stöd för att hanteringen av dessa förmåner ska bli mindre sårbar

För alla Försäkringskassans förmåner ska det finnas såväl handläggningsstöd som administrativt stöd. Prioriteringar och resurser är det som i slutändan avgör i vilken takt och ordning stöden uppdateras. Ett kontinuerligt och prioriterat arbete pågår för att rusta våra handläggningssystem för att klara framtida kriser, och i det avseendet därmed också bli mindre sårbara.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Maria Rydbeck i närvaro av verksamhetsutvecklare Emelie Sandberg Aparicio, den senare som föredragande.

Maria Rydbeck

Emelie Sandberg Aparicio

¹ Försäkringskassan (2022), *Årsrapport 2022, Avdelningen för sjukförsäkringen, från Intern försäkringskontroll*

² Försäkringskassan (2022), *Korta analyser 2022:1 – Smittbärappenning under coronapandemin*